

diplomu ze sekundární školy (Fédération Wallonie-Bruxelles & ETNIC, 2012). Studie nicméně ukazují, že přístup k vysokoškolskému vzdělávání je v Belgii stále nerovný (OECD, 2012) a souvisí s různými proměnnými (Demeuse et al., 2013), jako je socioekonomický status, postižení nebo typ vzdělávacího programu navštěvovaného v rámci sekundárního vzdělávání.

4.2.2 Rovnost podmínek

Přinejmenším od roku 1911, kdy katolický ministr Schollaert přišel poprvé s myšlenkou školních poukazů (Desmedt, 1986), lze základní princip financování belgického povinného vzdělávání vyjádřit rovnicí „1 dítě = 1 dítě“. Touto myšlenkou obhajovala katolická školská síť rovnost podmínek pro děti navštěvující katolické školy. Princip rovnosti podmínek byl později stvrzen tzv. školním paktem a následným zákonem z roku 1959 (Belgique, 1959), což vedlo k vytvoření kvazi-tržního prostředí ve školství.¹⁸

Studie ukázaly, že kvazi-tržní způsob fungování belgických vzdělávacích systémů podporuje několik typů segregace mezi školami, které vedou k vytváření škol typu „ghetto“ a „rezervace“ (pro přehled viz Demeuse & Friant, 2010). Delvaux (2005) definuje segregaci jako vyjádření sociálních rozdílů v prostoru. Segregace nastává, když jsou příslušníci odlišných sociálních kategorií prostorově odděleni a navzájem se nestýkají. Segregaci lze charakterizovat dvěma faktory: typem sociálních kategorií a typem prostorové separace. Rozlišujeme tři možné typy sociálních kategorií (socioekonomické, akademické a etnické) a tři možné typy separace (mezi školami, mezi vzdělávacími programy a uvnitř jednotlivých škol). To ve výsledku vytváří devět typů segregace, o nichž máme k dispozici odlišné množství informací (Demeuse & Friant, 2010). V rámci Valonsko-bruselské federace je hlavní pozornost výzkumu a politiky upřena na socioekonomickou segregaci mezi školami poskytujícími sekundární vzdělávání, to znamená na rozdělování žáků do různých škol podle jejich socioekonomického statusu. V rámci Valonsko-bruselské federace je termín „segregace“ obvykle používán právě pro tento typ separace. V důsledku filozofické pozice vlády, podle níž je nežádoucí kategorizovat osoby z hlediska etnického a migračního původu, je ve Valonsko-bruselské federaci naopak nedostatek dat o etnické segregaci (Friant, Derobertmeasure & Demeuse, 2008; Jacobs et al., 2009b). Naproti tomu ve Vlámku jsou používány „etnické“ kategorizace více nakloněny, o čemž také svědčí široké užívání termínu „allochtonní“ pro označení obyvatel s migračním původem (Jacobs et al., 2009b). Výsledkem je, že ve Vlámku je v porovnání s Valonsko-bruselskou federací etnické segregaci mezi školami věnována daleko větší pozornost vědců i politiků (viz např. Sierens et al., 2010; Agirdag et al., 2012; Poesen-Vandeputte & Nicaise, 2012). Když se ve Vlámku používá pojem „segregace“, myslí se tím zpravidla socioekonomická a etnická separace mezi školami.

Mezi školami jsou velké socioekonomické rozdíly, které jsou spjaté s tím, jaký typ vzdělávacího programu školy nabízejí (Friant, Derobertmeasure a Demeuse, 2008). Tabulka č. 2 uvádí podíly žáků v jednotlivých vzdělávacích programech. Druhý řádek tabulky ukazuje průměrný socioekonomický index (SEI) každého typu školy. Vyšší hodnoty socioekonomického indexu indikují vyšší socioekonomický status. V této tabulce je použit tzv. územně založený socioekonomický index, který bude podrobněji prezentován dále v textu. Stručně řečeno, tento socioekonomický index je založen na charakteristikách distriktu, z něž žáci pocházejí. Distrikty jsou statistické územní jednotky (Demeuse, 2002, str. 219). Každému belgickému distriktu je přiřazen syntetický socioekonomický index na základě 11 proměnných z pěti oblastí (příjem na obyvatele, úroveň dosaženého vzdělání, míra nezaměstnanosti, míra zaměstnanosti a podíl osob pobírajících sociální dávky, povolání a kvalita bydlení). Každému žáku je přiřazena hodnota socioekonomického indexu distriktu, kde žije, a tato hodnota se

¹⁸ Viz poznámka v kap. 3.2.

